

New Yorkse power verovert Haagse studio

De Nederlandse Marijke Eliasberg woont in New York City, waar ze studeerde bij jazzdocente Lynn Simonson. Ze was in ons land, voor een paar maanden. En bracht Amerikaanse energie in het Haagse danscentrum Ex Nunc : Ex Nunc. 'In New York mag je groot zijn.'

Nederlandse en New Yorkse dansers verschillen van elkaar. Ze hebben een andere mentaliteit, merkt Marijke. Op academies en amateurscholen geeft ze les in haar eigen variant op de Simonson-methode. 'Nederlanders zijn snel verveeld in een les. Ze willen geëntertaind worden. Een les waar-van de warming-up steeds ongeveer hetzelfde is, vinden ze saai.' New Yorkers gebruiken de ogenschijnlijk saaie lessen om verdieping te zoeken in de stof, door herhaling. 'Je ziet dat Nederlanders die wel een verdiepingmentaliteit hebben, meestal weggaan uit Nederland. Maar gelukkig merk ik af en toe dat de New Yorkse energie hier ook neerdwarrelt in de studio.' Niet alleen dansers hebben een andere mentaliteit, ook docenten. In New York benaderen docenten hun studenten op een positieve manier, aldus Marijke. 'In mijn eerste les daar, vroeg de docent aan mij: heeft iemand ooit tegen je gezegd dat je groot mag zijn? Hier mag dat.'

Bij Ex Nunc: Ex Nunc geeft Marijke een open gastles aan vergevorderde amateurdansers. Ze legt een oefening uit. Een zeer lange oefening. Je ziet de dansers denken: 'Moet ik dat allemaal in één keer onthouden?' Oefeningen en combinaties in een Simonsonles zijn *altijd* lang. Marijke is verschrikte blikken wel gewend en stelt de groep gerust. 'Don't worry, ik praat je er doorheen'. Af en toe verraden woordkeus en Amerikaans accent haar jarenlange verblijf in de Big Apple. 'Probeer vooral te ontspannen als je ondersteboven hangt. Het is weekend! Ontspan je voetzolen op de vloer, ontspan je gezicht. En blijf vooral ademen!'

Doe maar gewoon

Een ander wezenlijk verschil tussen New Yorkers en Nederlanders is het hokjesdenken. Nederlanders doen dat graag, New Yorkers niet. 'Mensen vragen in Nederland altijd onmiddellijk: welke opleiding heb jij gedaan? In New York heeft nog nooit iemand dat aan me gevraagd. Ze kijken wat je kunt, en vooral naar wat je *wilt*. Als je in NY laat zien dat je iets wil bereiken,

en je werkt er heel hard voor, dan krijg je ook alles voor elkaar bij docenten. Wil je een stuk maken? Ga maar doen! Het kan eigenlijk nooit gek genoeg zijn. In Nederland krijgen vooral dansers met het beste lijf de meeste aandacht. Het is hier al snel: doe maar gewoon, dan doe je al gek genoeg.' Dat merkt ze bijvoorbeeld op de academies, waar studenten geen ruimte krijgen om buiten de paden van het lesrooster te treden om te experimenteren. 'De school maakt daar geen studio's voor vrij'.

De groep voert de lange reeks oefeningen uit. Ondertussen noemt Marijke elke nieuwe beweging bij naam. Je hoeft niet te *zien* wat je moet doen, want je kunt het *horen*. Ook dat is typisch Simonson. Een docent in opleiding krijgt een uitgebreide training in het cue'en van een groep. Om dat goed te kunnen doen, moet je bewegingen met slechts een enkel woord kunnen omschrijven. In een Simonson les leer je als danser heel bewust bezig te zijn, analytisch. 'Bewegingen worden anatomisch benaderd en geanalyseerd met hulp van de wetten van de fysica. Een relevé bijvoorbeeld leer je door te kijken naar de stand van het skelet en hoe je die moet neerzetten om balans te kunnen houden.'

Langzaam en uitgekauwd

Een les van Simonson in New York duurt twee en een half uur. Daarvan is één uur warming-up. De rest wordt besteed aan een combinatie. De les duurt zo lang omdat er veel persoonlijke aandacht is voor iedereen. Het individuele lichaam staat voorop. 'Danslessen in Nederland duren hooguit anderhalf uur, dus moet ik mijn les hier aanpassen. Ik stop er meer power in, het hoeft ook allemaal niet zo langzaam en uitgekauwd zoals Lynn het doet'.

'Goed gewerkt!' zegt Marijke tegen de groep na de warming-up. 'Nog even stretchen en dan gaan we lekker dansen.' Glimlachend voegt ze toe: 'Als jullie nog kunnen'. Even later bewegen de dansers als een wervelwind door de studio. Met grote, langgerekte bewegingen en veel energie veroveren ze de ruimte.

Jazzdans en Lynn Simonson

De oorsprong van jazzdans ligt in New Orleans, waar mensen begin 1900 in cafés gezelschapsdansen als de charleston en shimmy dansten op jazzmuziek. Jazzdans zoals we die nu kennen ontwikkelde zich vanaf de jaren '50 in Amerika en heeft weinig meer met jazzmuziek te maken, Ballet- en modernedanschoreografen lieten zich ook beïnvloeden door de jazzgezelschapsdansen. Zo combineerde modernedanschoreograaf Lester Horton moderne dans met Afro-Amerikaanse en indiaanse volksdans. En de choreografie van balletchoreograaf Jerome Robbins voor de musical *West Side Story* werd uiteindelijk een belangrijk voorbeeld voor de Amerikaanse jazztheaterdans. Mede door het succes van deze musical werd jazzdans in de zestiger jaren populair. Docenten als Matt Mattox, Luigi, Gus Giordano en Lynn Simonson leverden ook een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van de jazzdans. Lynn Simonson (1943) gaf jazzlessen in New York vanaf de vroege jaren '60. Als tiener kreeg ze balletles van ex-Ballet Russes dansers, maar toen ze op een dag muziek van Miles Davis hoorde, zei ze het klassieke ballet vaarwel. Ze ging jazzlessen volgen bij Jaime Rogers en Claude Thompson in New York. Een paar jaar later begon ze met lesgeven in jazzdans. Haar benadering van de techniek - met veel adembegebruik en

de nadruk op analyse van de bewegingen- was voor die tijd vernieuwend. Typerend is ook haar gebruik van een drum in de les, bij wijze van muziek. Daarmee bepaalt ze het tempo van de oefening.

In 1967 gaf ze ook les in Nederland. In deze periode kreeg haar technische benadering van de jazzdans vorm. Achtervolgd door chronische blessures, begon ze anatomie en kinesiologie te studeren, om bewegingsmateriaal te ontwikkelen dat een lichaam voorbereidt op dansen zonder gebonden te zijn aan een bepaalde jazzdans stijl. Haar doel: een methode ontwikkelen waarmee je blessurevrij kunt dansen.

Danscentrum Dance Space in New York City werd door haar opgericht en ze geeft er nog steeds les. Simonson verzorgt zelf ook de opleiding tot Simonsondocent. Marijke: 'Lynn noemt haar methode een *techniek*, maar ik vind het meer een *methode*. Het is een manier van werken waardoor je je hele leven kunt blijven dansen. Je kunt ook andere lessen op de Simonson manier benaderen door bijvoorbeeld te werken vanuit ontspanning.'

Simonson lessen in New York: www.dancespace.com
Open gastlessen bij Ex Nunc: Ex Nunc: www.exnunc.nl

De leerling: fijne, vloeiende bewegingen

Corine Esnard: 'Ik heb vorig jaar al een les bij Marijke gedaan, en wist wat me te wachten stond. Fijn zijn de vloeiende bewegingen. Voor combinaties gebruikt ze muziek waarnaar je zelf niet zou luisteren. Er is bij haar altijd een interessante verhouding tussen de muziek en de beweging. Je denkt eerst dat de muziek niet bij de bewegingen past. Maar als je gaat dansen, past het tóch. Dat is inspirerend. Marijke is als docent ook altijd heel positief over wat we doen.'

Wat is je dansachtergrond? Als klein meisje volgde ik in Frankrijk balletles. Toen ik 13 was switchte ik naar jazzdans- en moderne lessen. Nu dans ik al weer jaren bij Ex Nunc.

Nicole Hofman: 'Mijn moeder is dansdocent, dus ik danste al toen ik nog een foetus was! 'Lekker bij Marijke zijn de lange oefeningen, waar Marijke je doorheen praat. Dan hoeft je niet steeds te stoppen of stil te staan om te kijken wat je moet doen. Simonson geeft je ook een nieuwe manier van denken. Je leert je spieren anders te gebruiken door ze vanuit ontspanning

te verlengen. Dat geeft me iets nieuws om aan te werken.

Is het moeilijk? Bij de combinaties denk je eerst: dat kan ik nóóit onthouden. Maar uiteindelijk doet iedereen 'm mee, geen idee hoe ze dat doet! De bewegingen vloeien op een logische manier in elkaar over waardoor je bijna geen andere kant op kunt. De combinatie gaat dus vanzelf. Doordat de docent je door de les heen praat, stoor je je ook niet aan niveauverschillen in de groep.